

KRAMÁŘOVA ÚSTAVA
SLOVANSKÉ ŘÍŠE
(podle vzoru Deutsche Bundesakte)
květen 1914

I. Slovanský Svaz nazývaný Slovanskou Říší tvoří: Ruská Říše, Carství (království) Polské, Carství (království) České, Carství Bulharské, Království Srbské, Království Černoorské.

II. Císař Všech Slovanů a celé Rusi, Car Polský, Car Český, reprezentuje Slovanskou Říši před ostatními velmocemi, vyhlašuje jménem říše válku a uzavírá mír, spolenectví a smlouvy s jinými Velmocemi, jmenuje a přijímá diplomatické zástupce, jmenuje společné ministry války a námořnictví, a také ministra věcí zahraničních, který je současně říšským kancléřem. K vypovězení války je třeba souhlasu Říšské Rady (odpovídající německému „Bundesratu“). K uzavření smluv, týkajících se záležitostí, podléhajících celoříšskému zákonodárství, je třeba souhlasu Říšské Rady a Říšské Dumy (odpovídá německému „Reichstagu“). Císař svolává a uzavírá Říšskou Radu a Dumu.

III. Do kompetence Říšského zákonodárství náleží:

1. Obchodní smlouvy a celní tarify.
2. Míry a váhy, peněžní systém a ustanovení o vydání papírových peněz.
3. Zákony o obchodním loďstvu a konzulátech.
4. Obecná ustanovení o poště, telegrafu a telefonu, jejich obecné tarify a taxy.
5. Obecná ustanovení o železnicích k zajištění nezávadného spojení, k dopravě zboží a jednoty tarifu.
6. Armáda a loďstvo.
7. Říšský rozpočet (rozpočet příjmů a výdajů, civilní lista Císařova, výdaje na armádu, loďstvo, diplomacii, konzulární službu a říšskou kontrolu).

8. Povolení říšských půjček, stanovení jejich úroků a způsobů placení.

9. Roztřídění společných výdajů na svazové státy a způsob jejich krytí.

IV. Říšské zákony schvaluje Říšská Duma a Říšská Rada a po dosažení souhlasu obou se uveřejňují Jménem Císaře s poukázáním na souhlas Říšské Dumy a Říšské Rady a s podpisem Kancléře.

V. Říšská Rada sestává ze zástupců členů Svazu. Ruská Říše má např. 25, Carství Polské 5, Carství České 4, Srbsko 4, Bulharsko 3 a Černá Hora 1 hlas. Členy Říšské Rady jmenují panovníci spojeneckých států. Zástupce Carství Polského a Českého jmenuje podle návrhu Náměstků těchto zemí Císař jako Car Polský a Český. Zástupci těchto Carství musí být polské a české národnosti.

VI. Říšská Rada rozhoduje o tom, jaké návrhy zákonů mají být předloženy Říšské Dumě, vydává prováděcí nařízení k Říšským zákonům, dozírá na jejich plnění, připravuje rozpočet příjmů a výdajů, navrhuje uzavírání a způsoby krytí Říšských výdajů. Při hlasování rozhoduje prostá většina hlasů. Změny Říšské Ústavy se zamítají, vysloví-li se proti nim nejméně osm hlasů Rady. Říšská Rada volí ze svých členů různé komise: Povinná je komise pro zahraniční politiku. V ní má zástupce každý člen Svazu. Členové Říšské Rady mohou podávat vysvětlení v Říšské Dumě. Svolavatelem Říšské Rady je Říšský Kancléř, který může stanovit místo sebe zástupce.

VII. Svazové Státy mohou být donuceny k plnění svých povinností rozhodnutím většiny Říšské Rady. Provedení donucení je právem a povinností císaře.

VIII. Říšská Duma sestává z 300 členů, např.: 175 z Ruské Říše, 40 z Carství Polského, 30 z Carství Českého, 30 ze Srbska, 20 z Bulharska, 5 z Černé Hory. Členy Říšské Dumy volí Státní rada a Státní Duma Ruské Říše, sněm polský a český, skupština srbská a černo-horská a bulharské národní shromáždění. Způsob volby se ponechává místnímu zákonodárství každé země.

IX. Slovanská Říše představuje jediné obchodní a celní území se společnou celní hranicí. Veškeré zboží může být volně převáženo z jednoho spojeného státu do druhého a nepodléhá jiným clům

a daním než těm, kterým podléhají výrobky dané země. Daně na sůl, tabák, vodku, pivo, cukr apod. jsou ve všech státech svazu stejné, rovněž jsou stejné způsoby vybrání těchto daní.

X. Celní poplatky vybírají všichni členové Svazu pod dohledem říšských kontrolorů, jmenovaných císařem. Výtěžek cel jde na krytí celoříšských výdajů.

XI. Banky, mající právo vydávat bankovky, mohou být zřízeny v jednotlivých svazových zemích, mimo Černou Horu. Jejich stanovny schvaluje Říšská Rada. Jejich operace kontroluje Říšská Kontrola, jmenovaná Říšskou Radou. Bankovky těchto bank mají právo oběhu v celém území Slovanské Říše. Zlaté, stříbrné a mosazné mince se razí ve všech zemích Svazu podle stejného vzoru a mají oběh ve všech zemích. Na jedné straně mince je podobizna vládce dané země, na druhé říšské znaky a znaky dotyčné země.

XII. Železnice se mohou budovat na účet Říše, bez svolení svazových států, rozhodnutím Říšské Rady a Dumy, když toto vyžadují zájmy obrany Říše. Vlády spojených států se zavazují podřídit správu železnic obecným principům, se společným tarifem pro usnadnění dopravy osobní i nákladní mezi spojenými státy. Říšské Radě náleží kontrola tarifů. Ředitelství drah jednotlivých států musí se podrobiti nařízením ministerstva války o používání drah pro obranu říše.

XIII. Pošta, telegraf, telefon v jednotlivých státech se spravují samostatně, ale tarify jsou stejné a pokládají se na území Říše za vnitřní.

XIV. Zákony o obchodním loďstvu jsou společné pro celý Svaz. Vlajka je bíločervenomodrá s Říšským znakem.

XV. Konzuláty jsou společné pro celý Svaz. Konzulové jsou jmenováni císařem, ale spojené státy mají právo žádati o jmenování na důležitých pro obchod místech zástupců konzula, které jmenuje dle návrhu dané země císař.

XVI. Občané všech spojených států požívají ve všech spojených státech práv místních občanů, ale podrobují se v každém státě všem povinnostem a omezením, předepsaným místními zákony nebo policejními předpisy. (Hranice osídlení apod.)

XVII. Rozhodnutí všech občanských soudů jednotlivých zemí

Říše se provádí všemi soudy a výkonnou mocí všech zemí Slovanského Svazu. Dokumenty schválené podle místních zákonů mají plnou platnost ve všech zemích Svazu.

XVIII. Ve všech neruských zemích Svazu je povinné vyučování ruštině počínajíc druhou třídou obecných škol. Na školách středních se vyučuje ruštině a ruská literatura rusky. Na vysokých školách musí býti stolice ruštiny, ruských dějin a literatury. Přednášky z těchto oborů, přednášené rusky, jsou povinné pro všechny posluchače.

XIX. Vojenská služba je stejná pro všechny země Slovanské Říše a stanoví se Říšským zákonem; rovněž tak i kontingenty jednotlivých států. Společné výdaje na armádu a loďstvo, pokud se nekryjí celními poplatky, rozpočítávají se podle počtu obyvatel jednotlivých států. Carství České a Carství Polské platí během prvních 25 let více než ostatní členové Svazu (zpočátku o 25 % a o 20 %; pak každých pět let o 50 a 4 % méně). Ze společných obnosů dostávají jednotlivé země Svazu potřebné pro ně prostředky na udržování kontingentů, stanovených Říšským zákonem, úměrně počtu svého obyvatelstva.

Stojí-li v jednotlivých zemích, z místních příčin, udržování vojska více, než jest průměrná norma, doplácí rozdíl dotyčná země ze svých prostředků. Velcí řečí v celé armádě a loďstvu Říše je ruština. Všichni důstojníci jsou povinni znát rusky. Vojáci, důstojníci a vojenští úředníci skládají přísahu nejen panovníkovi dané země, ale i Slovanskému Císaři. Císař jmenuje náčelníky generálních štábů armády a loďstva a všechny velitele armádního sboru. Ostatní generálové a jiní důstojníci mohou býti jmenováni ve svých zemích panovníky Srbska, Černé Hory a Bulharska po dohodě s celoříšským vojenským ministrem; Císař velí celé armádě a loďstvu Svazu za války a má právo nejvyšší inspekce. Zbraně a stejno-kroje jsou v celé Říši stejné. Vojáci, důstojníci a prapory mají znaky Říše a vlastní Země. Ve službě vnitřní používají jednotlivé sbory řeči své země, ale styky vojenských oddílů rozličných zemí se dějí v řeči ruské. V době míru podléhají armády Srbska, Černé Hory a Bulharska velení svých panovníků.

Pevnosti a jiné válečné stavby budují se v celé Říši na rozkaz

Císaře a ze společných prostředků, povolovaných zákonitou cestou.

XX. Císař, jako Car Polský a Český, jmenuje v obou Carstvích náměstky, kteří za jeho nepřítomnosti jsou náčelníky občanské správy země. Císař jmenuje v Carstvích podle návrhu Náměstka ministerského předsedu, ostatní ministry a předsedy nejvyšších soudů. Zákony se uveřejňují Jménem Cara a jsou potvrzovány Náměstkem a ministry. Náměstek a ministři musí býti národnosti dané země. Ostatní úředníky jmenuje Jménem Cara Náměstek, pokud jmenování podle zákonů země neprovádějí ministři. Carství Polské a České se spravují způsobem konstitučním dvěma sněmovnami a ministry, odpovědnými Carovi a Sněmovnám.

Na území bývalého Království Polského všechny státní, městské a veřejné instituce jsou povinny přijímati od Rusů prohlášení, žádosti a stížnosti v řeči ruské a v téže řeči dávati své odpovědi a rozhodnutí. Ve všech zmíněných institucích mohou Rusové užívatí svého jazyka.

II. SLOVANSKÁ ŘÍŠE A JEJÍ SOUSEDÉ

Slovanská říše se skládá z:

1. Říše ruské,
 2. Carství polského (v místní řeči Království polského),
 3. Carství českého (v místní řeči Království českého) pod vládou Císaře Celé Rusi a Všech Slovanů, Cara polského, Cara českého,
 4. Carství bulharského,
 5. Království srbského,
 6. Království černohorského,
řízených místními Panovníky.
- K Říši ruské se připojují:
1. Východní Halič,
 2. Severní Bukovina,
 3. Uherská Rus,
 4. Část provincie Východního Pruska s městem Königsbergem.

Carství polské se skládá z:

1. Území bývalého Carství polského, vyjma Cholmskou gubernii.
2. Západní Haliče.
3. Východní části Rakouského Slezska.
4. Východní části Pruského Horního Slezska.
5. Poznaňské provincie.
6. Provincie Západního Pruska s přístavem Gdaňskem nebo přinejmenším polské a kašubské části této provincie.
7. Jižní části provincie Východního Pruska, obydlené Mazury.
Obyvatelstvo Carství čítá 26 miliónů, 18 miliónů Poláků, 4 1/2 mil. Němců, 3 1/2 mil. Židů.

Carství české sestává z:

1. Území Království českého, Markrabství moravského a západní části Rakouského Slezska.
2. Jihozápadního pohraničí Pruského Slezska, kde se ještě zachoval český živel (hrabství Kladské aj.).
3. Země srbsko-lužické ve východním Sasku a pruských okresů přiléhajících na severu.
4. Slovanských území severního Uherska, jejichž jižní hranice jde po středním Dunaji od Bratislavy k Vyšehradu pod Budapeští a dále po přímé linii na východ k hranici Uherské Rusi a Západní Haliče.

Obyvatelstvo Carství čítá 15 miliónů, z nichž je 10 miliónů Čechoslováků, 1 1/2 mil. pomaďarštěných Slováků a poněmčených Čechů, schopných znovu přihlásit se k svému plemeni, 3 mil. Němců a asi 1/2 mil. Židů.

Carství bulharské se skládá z:

1. Bulharska podle bukureštského míru.
2. Střední a Jižní Makedonie.

Obyvatelstvo Carství čítá přes 6 miliónů.

Království srbské se skládá ze:

1. Srbska podle bukureštské mírové smlouvy, vyjma střední Makedonie.

2. Severního Albánska s přístavem Drač.

4. Dalmácie.

5. Chorvatsko-slovinského přímoří: Istrie s Terstem, Gorice a Gradišky.

6. Slovinských zemí: Krajiny, jižního Štýrska a jižní poloviny Korutan.

7. Chorvatska a Slavonska.

8. Jihozápadního a západního Uherska, snad, vzhledem k zbytkům chorvatského obyvatelstva, vybíhajícím daleko na sever, až k střednímu Dunaji, kde by se Srbsko setkalo s Čechy.

Obyvatelstvo Království čítá kolem 16 miliónů — přes 10 mil. Srbo-Chorvatců, 1 1/2 mil. Slovinců, 1/2 mil. Albánů, 1/2 mil. Italů, kolem mil. Němců a přes dva milióny Maďarů a pomaďarštěných Slovanů, částečně schopných znovu se přihlásiti k svému plemeni. Kdyby postoupilo až k střednímu Dunaji, čítalo by Srbsko až 20 miliónů.

Království černohorské v případě, že se nepřipojí k Srbsku, skládá se z:

1. Území z r. 1914.

2. Severního Maliska, okresu skadarského a Zádrimí se San-Giovanni di Medua.

Obyvatelstvo Království čítá 500—600 tisíc.

Sousední země

Rumunsko, zvětšené o jihovýchodní uherské země a jižní Bukovinu, a

Řecko, zvětšené o jižní a střední Albánsko místo jižní Makedonie, jsou ve stálém válečném a snad i celním spojení se Slovanskou Říší.

Maďarsko se skládá z položidovské Budapešti a jejího německého okolí a z čistě maďarské části Puszty, a má 5—6 miliónů obyvatelů. Je samostatné, ale vlivem okolností vstoupí během času do stejných styků s Říší jako Rumunsko a Řecko.

Německo, jež ztratí slovanské a smíšené země na východě, vrátí na severu Dánům Šlesvik-Holštýn a na západě Francouzům Alsasko-Lotrinsko, a možná i jiné země na levém břehu Rýna.

Zeslabené Prusko nebude s to udržovat svou protestantskou hegemonii v Německu. Habsburkové, kteří podrží Horní a Dolní Rakousy, Severní Štýrsko, Severní Korutany, Salcbursko a Severní a Střední Tyrolsko s obyvatelstvem, čítajícím kolem 7 miliónů Němců-katolíků, obdrží podporu Evropy pro znovuzřízení katolické Říše německé spojenectvím s jihoněmeckými státy, západními provinciemi Pruska a královstvím Hanoverským, kamž se navrátí Cumberlandové.

Itálie dostane Jižní Tyrolsko a odstoupí na své severovýchodní hranici 30 000 Slovinců Srbsku.

DOKUMENT ČÍSLO 2

MEMORANDUM SEPSANÉ R. W. SETON-WATSONEM NA ZÁKLADĚ ROZHOVORU S T. G. MASARYKEM V ROTTERDAMU druhá polovina října 1914

Budoucnost Čech

Můj informátor pečlivě zdůrazňoval hned na začátku, že nezávislé Čechy, po jakých touží, představují maximální program a jsou naprosto nemyslitelné, jestliže a pokud nebude Německo rozdrčeno. Mladší generace pevně věří v možnost tohoto maxima. Letáky, jež hojně kolovaly v Čechách v polovici října — ve formě carského manifestu k českému národu — jsou velmi příznačné. Tvrdilo se v nich, že byly shazovány z ruského letadla, avšak ve skutečnosti byly tajně tištěny v Praze. Je také v Čechách známo, že u příležitosti carovy návštěvy v Moskvě měli u něho slyšení tři čeští usedlíci a otevřeně projevili naději, že Čechy jím budou osvobozeny.

Zdůrazňoval fakt, že Čechy jsou klíčem k situaci a že armády rakousko-uherská a německá budou všemožně klásti odpor v obvodu kolem Krakova z mnoha příčin, politických i hospodářských. Jejich zásoby uhlí, železa a soli závisí na jeho držení. Rozhodná rána může být Prusku zasazena dvojím způsobem — buď přímo, nebo skrze Rakousko. Oslabit nebo rozdrtit Rakousko-Uhersko je účinný způsob zeslabení Německa. Celá politika Bismarckova byla založena na úsilí zabránit, aby tato teorie nebyla uváděna v praxi; a i jeho nástupci, přes svou neschopnost diplomatickou, jsou si dobře vědomi strategického významu Čech. Pro Rusko je obsazení Vídně a Pešti pouhým zdáním, kdežto obsazení Prahy je skutečností; udrží se déle ve Vídni, jestliže dobudou nejprve Prahy. Nesmějí však žádným způsobem vkročit do Čech, leč aby tam zůstali: neboť

následky by mohly být naprosto osudné. Je jisto, že by se potom sáhlo k téže politice jako ve Srěmu, kde rakousko-uherské úřady soustavně vyhlazovaly všechny vesnice, které vítaly Srby. Rusko se musí za každou cenu vystříhat pouhé politiky „vpádů“, jako byl v posledním měsíci vpád do Marmarošské Sihoti.

Bez rozhodné porážky Německa nemůže býti nezávislých Čech; avšak bude-li jednou Německo poraženo, mohou být utvořeny v maximálních hranicích. V tomto případě správný postup by byl obnovit historické Čechy, Moravu a Slezsko a připojit k nim slovenské kraje uherské (Slovensko). Jižní hranice nového státu by pak sledovala hranici mezi nynějšími provinciemi Čechami a Moravou na jedné a Horními a Dolními Rakousy na druhé straně, ačkoli by mohly být provedeny některé malé změny na jihozápad od Budějovic a mezi Gmündem a Znojmem na základě etnografického. Hranice by potom sledovala řeku Moravu až k jejímu ústí do Dunaje, poté tok Dunaje samého na sever od Žitných ostrovů až k ústí řeky Ipoly. Dále by sledovala tok Ipoly až téměř k jejím pramenům a odtud co možná nejtěsněji národopisnou hranici mezi Slováky a Maďary a dále mezi Slováky a Rusíny. Zahrnovala by tedy Bratislavu a Košice, avšak Tokaj a jeho vinice by zůstaly Uhrám, kdežto Užhorod, Mukačevo a Marmarošská Sihot by byly přivtěleny k ruské říši.

Podle jeho mínění nový stát by mohl být toliko královstvím, nikoliv republikou; bylo by to přáním rozhodné většiny národa. V zájmu budoucnosti a především v zájmu budoucnosti vztahů rusko-českých — na to kladl silný důraz — bylo by moudřejší neuvádět na trůn ruského velkoknížete, nýbrž raději nějakého západního prince, nejlépe dánského nebo belgického. Je toho mínění, že v tom případě důvěrné styky s Ruskem spíše potvrzají — jakkoli se to může zdát na první pohled paradoxní — než v případě přímé vlády ruského panovníka, což by vedlo jen k tomu, že by vystoupila různost názorů. Volba panovníka má však zcela zvláštní důležitost, jestliže má býti obnoveno historické království; neboť pak by v něm byla významná menšina 3 až 4 miliónů Němců, kteří by přijali dánského, nikdy však ruského knížete. Se zřetelem k tomu třeba poznamenati, že Němci z Čech obracejí sice dnes zraky

k Berlínu, avšak přestanou tak činiti, jakmile moc Pruska bude jednou rozdrčena; zatímco české menšiny v severních německých krajích Čech zvednou rázem hlavu za nového režimu. Šetrná a umírněná správa pod knížetem pečlivě zvoleným, ponechávající náležitou volnost školám a ústavům německým, avšak zároveň činně podporující české menšiny, má vybudovat konsolidované Čechy daleko dříve, než by se Berlín, jestliže vůbec kdy, mohl opět stát hrozivým.

Tento nový stát bude mít dva nové sousedy — autonomní Polsko a Rusko samotné; a pro zdar plánu je nezbytné, aby Rusko hraničilo přímo s Čechami. Toho však může být docíleno jen tehdy, jestliže ruská armáda obsadí celé území, o něž běží, a bude je držet dost dlouho, aby bylo možno provést předběžnou organizaci. Hospodářská a správní stránka problému je krušnější než stránka politická, jež závisí především na úspěchu ruských vojsk. Na hospodářských důvodech zakládá můj informátor svůj hlavní argument pro to, aby bylo počítáno s německými kraji severních Čech, a to jednak se zřetelem ke skutečnosti, že v těchto krajích jsou průmyslová střediska, bez nichž by Čechy nemohly být soběstačné, jednak proto, že bude nutno, aby nový stát převzal značnou část rakouského dluhu, a v tom případě méně než kdy jindy může si dovolit ztrátu některých nejbohatších krajů země, tím méně, že hospodářské podmínky, ať by byla hranice vedena jakkoli, budou nepochybně dále působit vytrvalý přírůstek českých průmyslových menšin v severních krajích Čech.

Pro Čechy bylo by nutno — po příkladu Uher v roce 1867 — převzít část rakouského dluhu, jenž, jak se počítá, bude činit po připočtení válečných nákladů k dosavadnímu dluhu na 30 miliard korun. Z toho by připadlo aspoň šest miliard na Čechy, Moravu a Slezsko; poněvadž však by pravděpodobně bylo nutno platit zvláště za plné osvobození, může být částka odhadnuta okrouhlou číslicí 9 nebo 10 miliard. Můj informátor se zabývá za pomoci odborných kruhů finančních vypracováním nutných podrobných výpočtů, jež budou po ruce, až přijde pravý čas.

Příjmy Čech spadaly by pod tato záhlaví: 1. dosavadní daně; 2. uhelné doly (nový stát by učinil některá opatření, jež by mu

zajistila určitý příjem z tohoto zdroje), tuha, cukr a textilní průmysl; 3. elektrotechnika je schopna velkého rozvoje; 4. nemovitý majetek — velkostatek (Grossgrundbesitz) a svěřené statky (Fideikomis). Stát by zajisté ovšem musil koupit převzít rozsáhlé oblasti od nynější šlechty, jež by se většinou rozhodla zůstatí ve Vídni.

Informované kruhy v Čechách by si nesporně přály přijetí franku, ježto tato měna by byla pak vhodná jak pro západ, tak pro Rusko (40 franků = 15 rublů).

Poukazuje se k tomu, že pro usnadnění finanční situace na počátku mohlo by být využito ohromného nadšení, jež by vzbudilo utvoření samostatných Čech, ku zavedení jakési daně z majetku (Vermögenssteuer), podobné té, jaká byla zavedena německým říšským sněmem. To by zabránilo děláním nových dluhů na samém počátku a je to jisté opatření, jež by v pozdějším údobí mohlo vzbudit daleko více odporu.

V případě ruského obsazení Prahy okupátoři by nejspíše povolali některé české vůdce za své rádce. Vhodné osoby pro tento úkol by byly: dr. Kramář za mladočechy, p. Švehla za agrárníky, p. Klofáč nebo p. Choc za národní socialisty, profesor Masaryk za realisty.

Můj informátor klade velmi silný důraz na to, aby Rusové, jestliže jsou s to vpadnout do Čech (to by platilo ještě silněji o slovenském území — *R. W. S.-W.*), nepokoušeli se tvořit zamýšlenou českou nebo „husitskou“ legii po způsobu legie polské. Učinili by dobře, kdyby s tím počkali až do období poněkud pozdějšího a použili, jakmile budou skutečně v Čechách, sokolské organizace k udržení pořádku. Sokolové by se tedy stali jakousi milicí nebo občanskou gardou a tak i jádrem budoucího českého vojska. O takové myšlence bylo již jednáno s některými z nejváženějších členů Sokola a došla u nich příznivého přijetí. Zamýšlí jednat o věci s jeho vůdcem právě nyní po návratu domů. Další výhodou je, že mají značné zdroje peněžní, jež jsou v bezpečných rukách a jichž může být použito, kdykoli bude potřeba.

Poznámka. — Jeho důvody ve prospěch historických Čech, Moravy a Slezska plus kraje slovenské v protívě k novému československému státu národnímu spočívají v tom, že je krajně ne-

snadno vést udržitelnou hranici na základě etnografickém. Kdyby však důvody ve prospěch národopisné hranice při úpravě nabyly převahy, připouští, že by mohly být učiněny ústupky na jihozápadě Čech vůči Horním Rakousům a ve Slezsku, jehož německá část by mohla být spojena s německým Slezskem, zatímco jeho polská část, právě tak jako polská část tohoto, by mohla připadnout novému autonomnímu ruskému Polsku. Severní Čechy však, dovozuje, jsou nezbytné k existenci a prospívání nového státu jak ze stanoviska hospodářského, tak v zájmu českých národních minorit.

Jan Galandauer

VZNIK
ČESKOSLOVENSKÉ
REPUBLIKY
1918

Programy,
projekty,
perspektivy

NAKLADATELSTVÍ SVOBODA
PRAHA 1988

obžalobou před tribunálem mezinárodním! Právo na život a právo na svobodu nám dnes nikdo více nevezme! Věc naše jest věcí celého světa! Věc ta již slavně zvítězila, a běda těm, kdož by se odvážili zadržovati vzkříšený národ na slavném pochodu k nové budoucnosti!

DOKUMENT ČÍSLO 20

VYHLÁŠENÍ ČESKOSLOVENSKÉ
SAMOSTATNOSTI
ZAHRANIČNÍ
PROZATÍMNÍ VLÁDOU —
TZV. WASHINGTONSKÁ
DEKLARACE
16. října 1918

V této vážné chvíli, kdy Hohenzollernové nabízejí mír, aby zastavili vítězný postup spojeneckých armád a zabránili rozdělení Rakousko-Uherska a Turecka, a kdy Habsburkové slibují federalizaci říše a autonomii nespokojeným národům, podrobeným jejich vládě, my, československá Národní rada, uznaná vládami spojeneckými a vládou americkou za prozatímní vládu československého státu a národa, v plném souhlasu s prohlášením českých poslanců, učiněným v Praze dne 6. ledna 1918, a vědomi si toho, že federalizace a tím více autonomie neznamenají ničeho pod habsburskou dynastií, činíme a prohlašujeme toto naše prohlášení nezávislosti.

Činíme tak, poněvadž věříme, že žádný národ nemůže být nucen žít pod svrchovaností, které neuznává, a poněvadž máme vědomí a pevné přesvědčení, že náš národ nemůže se volně vyvíjet v habsburské lži-federaci, která není než novou formou odnárodňujícího se útisku, pod nímž jsme trpěli minulé tři století. Máme za to, že svoboda jest prvním požadavkem federalizace, a jsme přesvědčeni, že svobodní národové střední a východní Evropy snadno utvoří federaci, jestliže to shledají nutným.

Činíme toto prohlášení na základě našeho historického a přirozeného práva. Byli jsme samostatným státem již od sedmého století a r. 1526 jako samostatný stát, sestávající z Čech, Moravy a Slezska, spojili jsme se s Rakouskem a s Uhrami v obrannou jednotu proti tureckému nebezpečí. Nikdy jsme se v této konfederaci nevzdali dobrovolně svých práv jako samostatný stát. Habsburkové porušili

svou smlouvu s naším národem, nezákonně překročující naše práva a znásilňující ústavu našeho státu, kterou sami přísahali zachovávat, a my proto odpíráme zůstat déle součástíou Rakousko-Uherska v jakékoli formě.

Požadujeme pro Čechy právo, aby byli spojeni se svými slovenskými bratry ze Slovenska, kdysi součástky našeho národního státu, odtržené později od našeho národního těla a před 50 lety vtělené v uherský stát Maďarů, kteří nevylicitelným násilím a krutým útlakem podrobených plemen pozbyli veškerého mravního a lidského práva vládnout komukoliv, kromě sobě samým.

Svět zná dějiny našeho zápasu proti habsburskému útisku, zesílenému a v systém uvedenému dualistickým vyrovnáním rakousko-uherským z r. 1867. Tento dualismus je toliko nestoudnou organizací hrubé síly a vykořisťování většiny menšinou; je to politický úklad Němců a Maďarů proti našemu vlastnímu národu stejně jako proti jiným slovanským a latinským národům monarchie. Svět zná historii našich práv, kterých Habsburkové sami neodvážili se popírat. František Josef uznal opětovně nejslavnostnějším způsobem svrchovaná práva našeho národa. Němci a Maďaři postavili se na odpor tomuto uznání a Rakousko-Uhersko, sklánějíc se před Pangermány, stalo se kolonií Německa a jako jeho předvoj na východě vyvolalo poslední balkánský konflikt stejně jako nynější světovou válku, kterou Habsburkové počali sami bez souhlasu zástupců lidu.

Nemůžeme a nechceme nadále žít pod přímou nebo nepřímou vládou těch, kdo znásilnili Belgi, Francii a Srbsko, chtěli být vrahy Ruska a Rumunska, jsou vrahy desetitisíců občanů a vojnů naší krve a spoluviníky bezpočetných nevýslovných zločinů, spáchaných v této válce proti lidskosti těmito dvěma degenerovanými a neodpovědnými dynastiemi. Nechceme zůstat součástíou státu, který nemá existenčního oprávnění a který odpíráje přijmout základní zásady moderní světové organizace, zůstává toliko umělým, nemorálním politickým útvarem, který překáží každému hnutí, směřujícímu k demokratickému a sociálnímu pokroku. Habsburská dynastie, zatížená nesmírným dědictvím chyb a zločinů, je stálou hrozbou světovému míru a my považujeme za svoji povinnost k lidstvu a civilizaci přispět k jejímu pádu a zničení.

Odmítáme svatokrádežné tvrzení, že moc dynastie habsburské a hohenzollernské je původu božského; odpíráme uznati božské právo králů. Náš národ povolal Habsburky na český trůn ze své svobodné vůle a tímtež právem je sesazuje. Prohlašujeme tímto habsburskou dynastii za nehodnou, aby vedla náš národ, a upíráme jí veškerá práva vládnout československé zemi, která, to zde nyní prohlašujeme, bude od nynějška svobodným a nezávislým lidem a národem.

Přijímáme ideály moderní demokracie a budeme k nim lnout, poněvadž to byly ideály našeho národa po staletí. Přijímáme americké zásady, jak byly stanoveny prezidentem Wilsonem: zásady o osvobozeném lidstvu, skutečné rovnosti národů a vládách, odvozujících všechnu svou spravedlivou moc ze souhlasu ovládaných. My, národ Komenského, nemůžeme než přijmout tyto zásady, vyjádřené v americké deklaraci nezávislosti, v zásadách Lincolnových a v prohlášení lidských a občanských práv. Za tyto zásady proléval národ náš krev před stoletími, v památných válkách husitských, za tytéž zásady prolévá náš národ krev dnes po boku svých spojenců v Rusku, v Itálii a ve Francii.

Načrtneme jen hlavní zásady ústavy československého národa: konečné rozhodnutí o ústavě samé náleží zákonitě zvoleným zástupcům osvobozeného a sjednoceného národa.

Československý stát bude republikou. Ve stálé snaze o pokrok zaručí úplnou svobodu svědomí, náboženství a vědy, literatury a umění, slova, tisku a práva shromažďovacího a petičního. Církev bude odloučena od státu. Naše demokracie bude spočívat na všeobecném právu hlasovacím: ženy budou postaveny politicky, sociálně a kulturně na roveň mužům. Práva menšiny budou chráněna poměrným zastoupením; národní menšiny budou požívat rovných práv. Vláda bude mít formu parlamentární a bude uznávat zásady iniciativy a referenda. Stálé vojsko bude nahrazeno milicí.

Československý národ provede dalekosáhlé sociální a hospodářské reformy; velkostatky budou vyvlastněny pro domácí kolonizaci; výsady šlechtické budou zrušeny. Národ náš převezme svou část předválečného státního dluhu rakousko-uherského; válečné dluhy ponecháme těm, kdo do nich zabředli.

Ve své zahraniční politice přijme československý národ plnou část odpovědnosti za reorganizaci východní Evropy. Přijímá cele demokratický a sociální princip národnostní a souhlasí s naukou, že veškeré úmluvy a smlouvy mají být sjednávány otevřeně a upřímně, bez tajné diplomacie.

Naše ústava postará se o účinnou, rozumnou a spravedlivou vládu, která vyloučí jakékoliv zvláštní výsady a znemožní třídní zákonodárství.

Demokracie porazila teokratickou autokracii. Militarismus je zničen — demokracie je vítězná; — na základech demokracie lidstvo bude reorganizováno. Mocnosti temnoty sloužily vítězství světla — vytoužený věk lidstva vzbudí.

Věříme v demokracii — věříme ve svobodu — a ve svobodu vždy větší a větší.

Dáno v Paříži, dne 18. října 1918.

profesor T. G. Masaryk,
předseda ministerské rady a ministr financí,
generál, Dr. Milan Štefánik,
ministr národní obrany,
Dr. Edvard Beneš,
ministr zahraničních věcí a ministr vnitra

DOKUMENT ČÍSLO 21

PROVOLÁNÍ
NÁRODNÍHO VÝBORU
ČESKOSLOVENSKÉHO
O SAMOSTATNOSTI
ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU
28. října 1918

Lide československý! Tvůj odvěký sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešního dne v řadu samostatných, svobodných, kulturních států světa. Národní výbor, nadaný důvěrou veškerého lidu československého, přejal jako jediný a oprávněný a odpovědný činitel do svých rukou správu svého státu.

Lidé československý! Vše, co podnikáš, podnikáš od tohoto okamžiku jako nový svobodný člen velké rodiny samostatných svobodných národů.

Novými činy v těchto chvílích zahajují se nové, bohdá slavné dějiny Tvoje.

Nezklameš očekávání celého kulturního světa, který se žehnáním na rtech vzpomíná Tvých slavných dějin, jež vyvrcholily v nesmrtelné výkony československých legií na západním bojišti a na Sibíři. Celý svět sleduje Tvoje kroky do nového života, Tvůj vstup do země zaslíbené. Zachovej štít čistý jako jej zachovalo Tvé národní vojsko: Československá legie. Buď si stále vědom, že jsi občanem českého státu nejen se všemi právy, nýbrž i povinnostmi.

Na počátku velikého díla ukládá Ti Národní výbor, ode dneška Tvá vláda, aby Tvé chování a Tvá radost byly důstojny velké chvíle nynější. Naši osvoboditelé Masaryk a Wilson nesmí býti zklamáni ve svém přesvědčení, že dobyli svobody lidu, který dovede sám sobě vládnouti, ni jediným rušivým činem nesmí býti zkaleny nynější veliké okamžiky, ni jediný z Vás nesmí se dopustiti něčeho, co by mohlo vrhnouti stín na čisté jméno národa.